

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2003 vp

Valtioneuvoston asetus Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Irakia koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä annetun asetuksen kumoamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 11 päivänä kesäkuuta 2003 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi valtioneuvoston asetuksen Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Irakia koskevaan päätökseen perustuvien velvoit-

tusten täyttämisestä annetun asetuksen kumoamisesta (A 1/2003 vp).

Asiantuntijat

Kirjallisen lausunnon on antanut

- lainsäädäntösihteerä Anna Sotaniemi, ulkoasiainministeriö.

ASETUS

Irakin hyökättyä Kuwaitiin elokuussa 1990 ja sen kieltäytyttyä Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman mukaisesti vetäytymästä sieltä, turvallisuusneuvosto hyväksyi 6.8.1990 YK:n peruskirjan VII luvun nojalla päätöslauselman 661(1990) Irakiin kohdistetuista kattavista talouspakotteista. Pakotteet, jotka alkuvaiheessa kohdistuivat myös Irakin miehittämään Kuwaitiin, ovat muodostuneet erityisesti yleisestä maastatuonti- ja maastavienti-kiellosta ja tällaisen toiminnan edistämisestä, lentokiellosta sekä kiellosta luovuttaa varoja Irakiin. Viimeksi mainitun takia Irakin ulkomailla olevat varat ovat olleet jäädytettynä. Irakin vastaisia pakotteita on muutettu useaan otteeseen. Viime vuosina tiettyjen, pääasiassa siviiliväestön välttämättömiin tarpeisiin tarkoitettujen tuotteiden toimittaminen Irakiin on ollut mahdollista ns. oil-for-food-ohjelman puitteissa.

Pakotteet pantiin Suomessa täytäntöön 10.8.1990 voimaantulleella asetuksella Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Irakia koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä (680/1990). Turvallisuusneuvoston pakotteisiin myöhemmin tehty muutokset on Suomessa pantu voimaan 5.10.1990 annetulla asetuksen muutoksella (903/1990), 15.3.1991 annetulla asetuksen muutoksella (522/1991), 16.4.1992 annetulla asetuksen muutoksella (337/1992), 31.1.1995 annetulla asetuksen muutoksella (131/1995), ja 30.12.1996 annetulla asetuksen muutoksella (1356/1996). Irakin vastaiset talouspakotteet (pl. asevientikielto) on pantu täytäntöön myös neuvoston asetuksella (EY) N:o 2465/1996 (muutos (EY) N:o 1346/2002).

Turvallisuusneuvosto hyväksyi 22.5.2003 päätöslauselman 1483(2003), jolla lakkautetaan

välittömästi Irakin vastaiset pakotteet, asevientikieltoa lukuunottamatta. Päätöslauselma sisältää myös finanssipakotteiden kaltaisia velvoitteita. Saddam Husseinin hallituksen ja sen toimielinten ulkomailla olevat sekä hallinnon jäsenien, heidän lähiomaistensa ja heidän puolestaan toimineiden luonnollisten tai oikeudellisten henkilöiden ulkomaille siirtämät varat ja taloudelliset resurssit tulee jäädyttää ja siirtää päätöslauselmalla perustettuun Irakin kehitysrahastoon. Lisäksi valtioiden tulee kieltää Irakista laittonasti siirrettyjen kulttuurisineiden kauppa.

Päätöslauselman mukaiset talouspakotteet tullaan normaalikäytännön mukaan panemaan täytäntöön EU:n neuvoston yhteisellä kannalla sekä sitä toimeenpanevalle neuvoston asetuksella, jonka rikkomisesta rangaistaan siten kuin eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetussa laissa (659/1967)

ja rikoslaissa säädetään. Vakiintuneen käytännön mukaisesti asevientikielto tullaan panemaan täytäntöön neuvoston yhteisellä kannalla ja puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevan lain (242/1990) nojalla.

Näin ollen asetus Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Irakia koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä on kumottava.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.6.2003. Asetus on ilmoitettava eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain 2 §:n mukaisesti eduskunnan tietoon, ja sillä on mahdollisuus kumota se.

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että valtioneuvosto antaisi asetuksen Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Irakia koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä annetun asetuksen kumoamisesta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Käsiteltävänä oleva asetus perustuu eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain säännöksiin ja on ulkoasiainvaliokunnan mielestä tarpeellinen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

ettei käsiteltävänä olevaa asetusta ole kumottava.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Liisa Jaakonsaari /sd
vpj. Mari Kiviniemi /kesk
jäs. Ulla Anttila /vihr
Jouni Backman /sd
Anneli Jäätteenmäki /kesk
Antero Kekkonen /sd

Eero Lankia /kesk
Henrik Lax /r
Petri Neittaanmäki /kesk
Suvi-Anne Siimes /vas
Jari Vilén /kok
vjäs. Esko-Juhani Tennilä /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi.